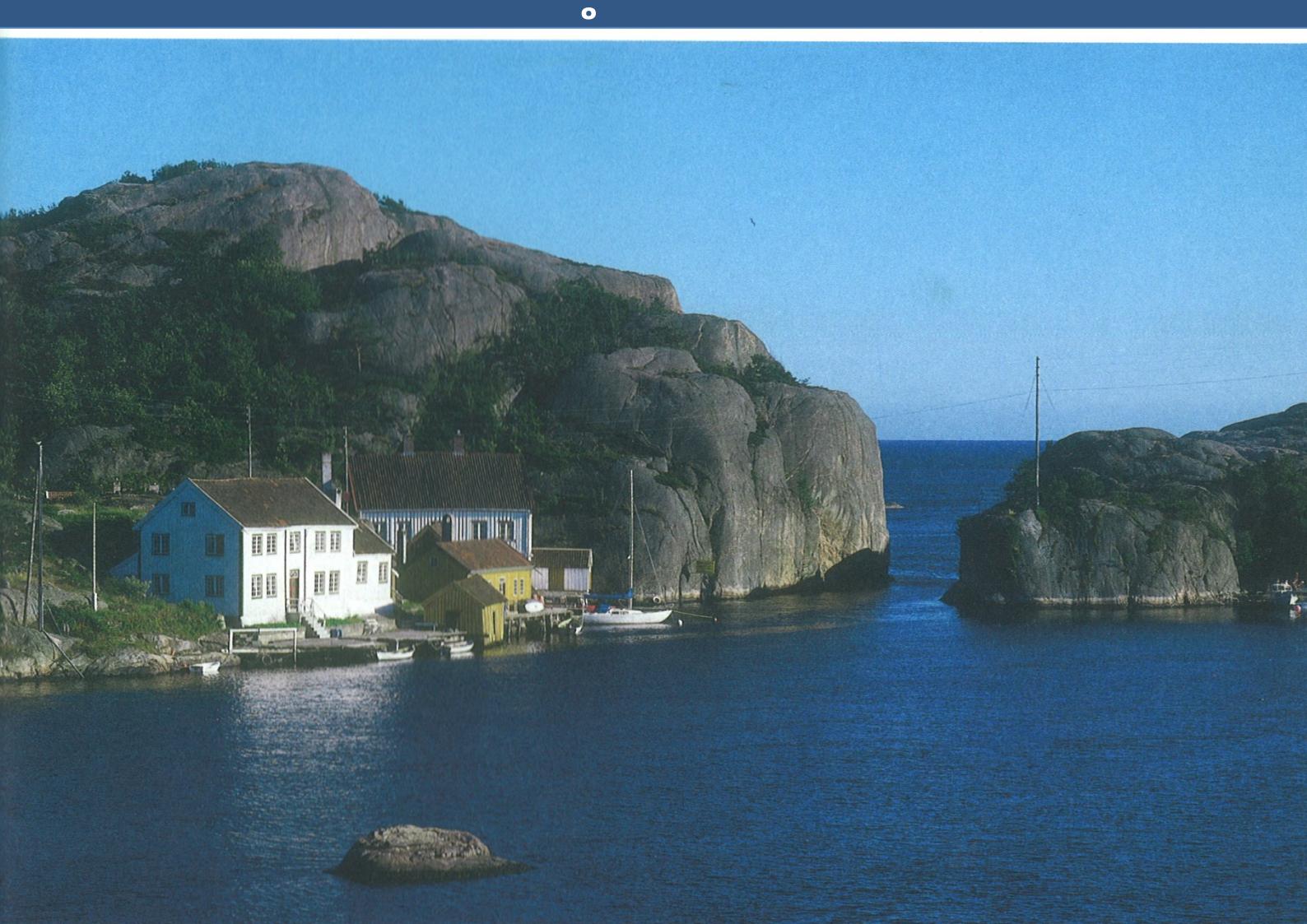

PILAR III - 31.12.2015

SØGNE OG GREIPISTAD
SPAREBANK
dyrker lokale verdier

Innhold:

1	KAPITALDEKNINGSREGLER.....	4
1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene	4
1.2	Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital	4
1.3	Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	5
1.4	Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon	5
1.5	Søgne og Greipstad Sparebank.....	5
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV.....	6
2.1	Ansvarlig kapital	6
2.2	Kapitalkrav.....	7
2.3	Kombinert kapitalbufferkrav	7
2.4	Kapitalplan.....	8
2.5	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio).....	8
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	8
3.1	Innledning.....	8
3.2	Organisering og ansvar	9
3.2.2	Generalforsamling	10
3.2.3	Styret	10
3.2.4	Adm. banksjef.....	11
3.2.5	Risk Manager	11
3.2.6	Avdelingsledere	11
3.2.7	Revisor	11
3.3	Risiko- og kapitalstyring	11
3.3.1	Strategisk målbilde	11
3.3.2	Risikoidentifikasjon	12
3.3.3	Risikoanalyse.....	12
3.3.4	Risikostrategier	12
3.3.5	Rapportering.....	12
3.3.6	Stresstester	13
3.3.7	Beredskapsplaner	13
3.3.8	Kapitalstyring	13
3.3.9	Oppfølging, rapportering og overvåking	13
3.3.10	Etterlevelse (Compliance).....	13
3.4	Risikoområder og definisjoner.....	14
4	RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL.....	15
4.1	Kreditrisiko - Standardmetoden	15
4.1.1	Styring og kontroll.....	15

4.1.2	Verd Boligkredit AS.....	17
4.1.3	Kreditteksponering	17
4.1.4	Nedskrivninger på utlån og garantier.....	18
4.1.5	Kreditt og forringelsesrisiko	19
4.1.6	Bruk av ratingbyråer	21
4.1.7	Sikkerheter.....	21
4.1.8	Motpartsrisiko for derivater	21
4.2	Operasjonell risiko	21
4.2.1	Styring og kontroll.....	21
5	ØKONOMISK KAPITAL – TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)	22
5.1	Innledning.....	22
5.2	Kreditrisiko	23
5.2.1	Styring og kontroll.....	23
5.3	Likviditetsrisiko	24
5.3.1	Styring og kontroll.....	24
5.3.2	Bankens funding og likviditet.....	24
5.4	Markedsrisiko	25
5.4.1	Styring og kontroll.....	26
5.4.2	Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen.....	26
5.4.3	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	26
5.4.4	Valutarisiko	27
5.4.5	Kreditspreadrisiko	27
5.4.6	Eiendomsprisrisiko	27
5.5	Andre risikoformer.	28
5.5.1	Forsikringsrisiko:	28
5.5.2	Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser.....	28
5.5.3	Forretningsrisiko:	28
5.5.4	Strategisk risiko:.....	28
5.5.5	Omdømmerisiko:	28
5.5.6	Systemrisiko.....	28
5.5.7	Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging.....	29
6	OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN	29

1 KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-9c og verdipapirhandelldøren § 9-17 at foretakene skal offentliggjøre informasjon om virksomheten, risikoen knyttet til foretaket og ansvarlig kapital.

Utfyllende bestemmelser om offentliggjøringen er gitt i kapitalkravforskriften del IX som gjennomfører del 8 (artikkel 431 til 451) i parlaments- og rådsforordning 575/2013 (CRR).

Formålet med pilar 3 er å bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon. Foretakene skal offentliggjøre opplysninger som gir markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll med risiko.

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapitalsituasjonen i Søgne og Greipstad Sparebank. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges.

Kapitalkravet og kapitaldekningen er uttrykt som en brøk. Telleren består av kjernekapital og tilleggskapital. Nevneren i brøken (beregningsgrunnlaget) består av eiendelene i balansen, samt forpliktelser utenom balansen, justert ut fra en risikovekting som skal gjenspeile beregnet risiko knyttet til den enkelte type eiendel eller forpliktelse. Lovhemler for å fastsette nærmere krav om kapitaldekning følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-9 og kapitalkravforskriften.

1.2 Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Kapitaldekningsreglene krever at ansvarlig kapital skal utgjøre minst 8 % av beregningsgrunnlaget, hvorav 4,5 % skal være ren kjernekapital. Dersom en institusjon skulle komme i brudd med minstekravene til ansvarlig kapital, gjelder reglene i banksikringsloven § 3-6. En konsekvens kan da være at banken blir satt under offentlig administrasjon.

I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital så har EUs nye forordning og direktiv for gjennomføring av Basel III i EU-området trådt i kraft med virkning fra 1. januar 2014. (CRR/CRD IV-forskriften). Reglene er nå også tatt inn i forskrift i Norge (forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV). Oversikt over gjeldende kapitalbufferkrav er vist i kapittel 2.3.

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er som følger:

Type risiko:	Valgt metode:
Kreditrisiko	Standardmetode
Markedsrisiko	Standardmetode
Operasjonell risiko	Basismetode

1.3 Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal iverksette passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for tilfredsstillende.

1.4 Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll..

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som er egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Søgne og Greipstad Sparebank inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå. Alle tall er oppgitt i hele tusen.

1.5 Søgne og Greipstad Sparebank

Søgne og Greipstad Sparebank ble etablert i 1863. Forvaltningskapitalen per 31.12.2015 er NOK 3606 mill. kroner. Banken har over 11.000 privatkunder og en stor andel bedriftskunder. Banken har 29 ansatte og 2

kontorer med primærmarkedsområde Søgne og Songdalen. Banken har en moderat risikoprofil og 77,2 % av totale utlån er til personmarkedet. Majoriteten av utlånsvolumet er godt sikrete boliglån der over 98 % er sikret med pant i bolig.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen kan bestå av både kjernekapital og tilleggskapital. Søgne og Greipstad Sparebank har ikke hatt behov for å skaffe seg tilleggskapital og ansvarlig kapital består kun av kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalkravforskriftens definisjoner.

Alle tall er oppgitt i hele tusen.

2.1 Ansvarlig kapital

Vedlagt vises bankens beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning. Spesifikasjon av ansvarlig kapital i henhold til Finanstilsynets retningslinjer finnes på bankens hjemmesider.

Ansvarlig kapital:	2015	2014
Sparebankens fond	371.625	360.790
Vedrørende overfinansiert pensjonsforpliktelse	-1.111	-4.474
Kjernekapital	370.514	356.316
Eierandeler i andre finansinstitusjoner og verdipapirforetak	0	0
Tellende ansvarlig kapital / Ren kjernekapital	370.514	356.316
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kreditrisiko	1.767.797	1.654.168
Operasjonell risiko	163.886	160.893
Markedsrisiko	0	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget		
Nedskrivning på grupper av utlån	0	0
Eierandel i andre finansinstitusjoner	0	0
Totalt beregningsgrunnlag	1.931.683	1.815.061
Kapitaldekning	19,18 %	19,63 %

2.2 Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital under Pilar I utgjør 8 % av beregningsgrunnlaget:

Engasjementskategorier:	2015	2014
Stater og sentralbanker	-	0
Lokale og regionale myndigheter	155	4
Institusjoner	7.396	11.060
Foretak	25.031	24.984
Massemarkedengasjementer	1.523	1.430
Pantesikkerhet i bolig- og næringseiendom	81.100	79.915
Forfalte engasjementer	1.305	1.669
Høyrisiko-engasjementer	-	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	946	834
Andeler i verdipapirfond	-	920
Øvrige engasjementer	23.967	11.517
Kapitalkrav kredittrisiko	141.424	132.333
Kapitalkrav markedsrisiko ¹⁾	0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko ²⁾	13.111	12.871
Fradrag i kapitalkrav	0	0
Totalt kapitalkrav under pilar 1	154.295	145.204
Faktisk ansvarlig kapital	370.514	356.316

1) Banken har ikke engasjementer som medfører rapporteringsplikt for markedsrisiko.

2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko.

Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert

2.3 Kombinert kapitalbufferkrav

I tillegg til pilar 1 kravene på minimum 8 % kapitaldekning så er det innført følgende kapitalbufferkrav bestående av ulike deler i henhold til CRD IV. Bankens minstekrav på 8 % består av minstekrav til kjernekapital 4,5 %, hybrid kapital 1,5 % og tilleggskapital 2 %. Kapitalkravene kan dermed settes opp i henhold til CRD IV som følger:

Kapitalkrav SGS i % av beregninggrunnlag.	2015	Krav pr 01.07.2016
Minstekrav	4,5	4,5
Kapitalbevaringsbuffer	2,5	2,5
Systemrisikobuffer	3	3
Buffer systemviktige banker	0	0
Motsyklist buffer (max 2,5 %)	1	1,5
Sum kapitalkrav kjernekapital	11	11,5
Hybridkapital	1,5	1,5
Tilleggskapital	2	2

Sum kapitalkrav	14,5	15,0
------------------------	-------------	-------------

Motsyklist buffer økes til 1,5 % den 01.07.2016 og kan økes til max 2,5 %. Totalt kapitalkrav kan dermed komme opp i 16 %. Systemviktige banker kan i tillegg få et kapitalkrav på 2 % og dermed få et kapitalkrav på 18 %. Som det framgår av figuren under er banken godt rustet til å møte både gjeldende og fremtidige kapitalkrav.

2.4 Kapitalplan

Styret har i styremøte 13.01.2016 vedtatt nye finansielle mål og kapitalplan, hvor tilfredsstillelse av de nye kapitalkravene er sentralt. Kapitalplanen legger opp til at banken skal ha en kapitaldekning/ren kjernekapitaldekning på følgende nivå:

Kapitalplan	31.12.2015	31.12.2016
SGS minimum	17	18
Buffer	1	1
SGS måltall	18	19

2.5 Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)

Uvektet kjernekapitalandel ble innført ved CRD IV og beregnes kvartalsvis fra og med 3 kvartal 2014. Det er antydet at minimumsnivået skal settes til 3 %, men dette er ikke endelig avklart. Uvektet kjernekapital kan betraktes som en modifisert utgave av egenkapitalandel, der også utenom balanseposter hensyntas.

Banken har følgende beregning av uvektet kjernekapital:

Uvektet Kjernekapitalandel	2015	2014
Engasjementsbeløp balanseposter	3.605.148	3.642.048
Engasjementsbeløp utenom balansen	394.678	378.070
Totalt engasjementsbeløp	3.999.826	4.020.118
Kjernekapital	370.514	356.316
Uvektet kjernekapitalandel	9,26 %	8,86 %

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Søgne og Greipstad Sparebank har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være moderat. Det er et mål å ha minimum BBB+ rating fra DNB Markets for å sikre god tilgang på innlån fra kunder og kapitalmarkedene.

Ved utarbeidelse av styringsdokumenter er det tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank tar utgangspunkt i overordnet strategiplan hvor ønsket risikonivå er angitt. Denne revurderes årlig i sammenheng med bankens øvrige planprosess, og med en større og grundigere gjennomgang hvert tredje år. Det er videre utarbeidet delstrategier for de viktigste risikoområdene i banken. Strategidokumentene blir revidert og fremlagt for styret til beslutning årlig i henhold til styrets årsplan.

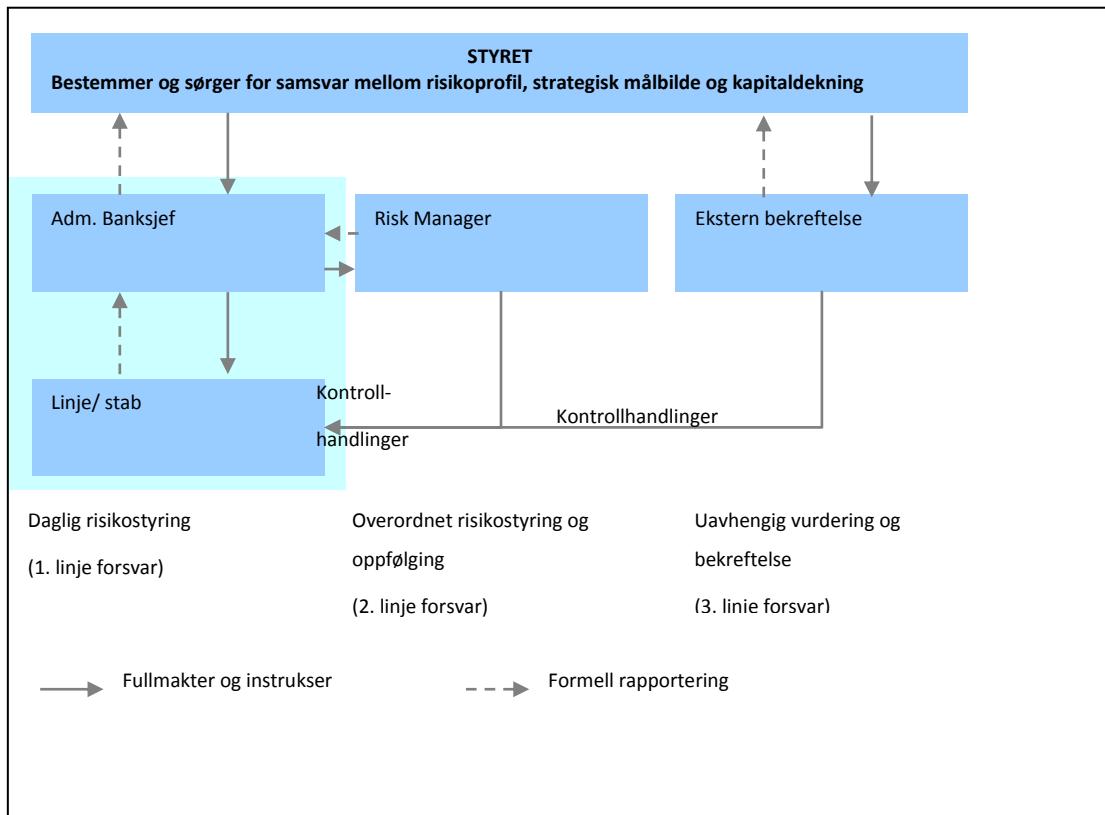
Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten, som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

I forbindelse med risikostyring og internkontrollprosessen vurderes alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvisse seg om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

3.2 Organisering og ansvar

Ansvaret og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet som vist i tabell 2. Risikostyringsfunksjonen er uavhengig av forretningsenheterne, og rapporterer direkte til administrerende banksjef.

3.2.1.1 Oversikt: Risikostyring struktur

3.2.2 Generalforsamling

Generalforsamlingen skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens vedtak. Herunder innstiller og velger generalforsamlingen medlemmer til styret og godkjenner bankens årsberetning og årsregnskap fremlagt fra styret.

3.2.3 Styret

Bankens styre har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede rammer, gir fullmakter og sørger for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

3.2.4 Adm. banksjef

Adm. banksjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

3.2.5 Risk Manager

Risk Manager har på overordnet nivå ansvar for styring, analyse, rapportering og kontroll av bankens risiko- og kapitalstyring.

3.2.6 Avdelingsledere

Bankens ledere har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. Avdelingslederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen i den enkelte avdeling. Bekreftelesene danner grunnlag for bankens totale internkontrollrapport og er også et grunnlag for aktuelle forbedringstiltak.

3.2.7 Revisor

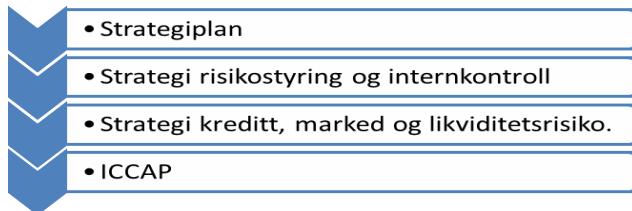
Søgne og Greipstad Sparebank har ikke intern revisjon. Bankens eksterne revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapitalsituasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens internkontroll.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

3.3.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen tar utgangspunkt i strategiske mål i bankens strategiplan, samt styringsmål i bankens øvrige strategidokumenter jf. tabell 1.

3.3.1.1 Oversikt: Strategi og styringsdokumenter, prosessbeskrivelse.

Bankens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) tallfester bankens beregnede risikojusterte kapitalbehov for de forskjellige risikoområdene. Det er utarbeidet prinsipper og retningslinjer for bankens gjennomføring av ICAAP.

3.3.2 Risikoidentifikasjon

Identifikasjon av risiko er en fremad skuende prosess, integrert i strategi- og budsjettprosessen. Prosessen dekker alle vesentlige risikoer banken utsettes for, og gjennomføres minimum årlig.

3.3.3 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap. Primært vil dette gjelde kreditrisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Ved den årlige ICAAP-prosessen (pilar II) gjennomfører ledelse og styre en vurdering av risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank. Gjennom prosessen kvantifiseres, om mulig, forventet tap / økte kostnader knyttet til de enkelte risikoområder banken er utsatt for.

3.3.4 Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene revideres årlig.

3.3.5 Rapportering

Risiko- og kapitalstyringen blir fulgt opp gjennom faste rapporter til styret og myndighetsrapportering. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoer og bankens samlede risiko. Det foreligger en styrings- og rapporteringssyklus som bidrar til at styre og ledelse får løpende informasjon om status og utvikling.

3.3.6 Stresstester

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked. Beregningene skal ta utgangspunkt i en periode på minimum 3 år.

3.3.7 Beredskapsplaner

Bankens kjernevirk somhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre banken større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på bankens kapital og likviditet. Banken har på bakgrunn av risikostrategiene nedfelt beredskapsplaner på viktige områder.

3.3.8 Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre bankens soliditet over tid. Dette gjøres ved å fremskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år frem i tid, og der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre få et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet fremover. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset nåværende og fremtidige risikoprofil og strategi. Kapitalplanen er en integrert del av bankens ICAAP og budsjett.

3.3.9 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende banksjef. Bankens risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Kontroll av den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av Risk Manager og følges opp gjennom periodiske rapporter til administrasjonen og styret.

3.3.10 Etterlevelse (Compliance)

Den kanskje viktigste delen av en plan er å sikre etterlevelsen. Dette gjøres ved blant annet følgende tiltak:

- Kommunisere en tydelig etisk standard og verdigrunnlag.

- Sikre at nye lover og bestemmelser implementeres i organisasjonen.
- Sørge for nødvendig rapportering av etterlevelsen til ledelse og styre.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutviklingen følges opp gjennom periodisk rapportering til styret.

3.4 Risikoområder og definisjoner

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kreditrisiko	Kreditrisiko kan defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparte ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisiko kan defineres som risikoen for at en ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.
Markedsrisiko	Markedsrisiko kan defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.
Operasjonell risiko	Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.
Omdømmerisiko	Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjenning og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparte, aksjeeiere og myndigheter.
Strategisk risiko	Strategisk risiko kan defineres som risiko for uventede tap eller sviktende inntjenning i forhold til prognosenter knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsninger.

Disse områdene er nærmere gjennomgått i neste kapittel.

4 RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL

4.1 Kreditrisiko - Standardmetoden

Kreditrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utesstående krav.

4.1.1 Styring og kontroll

Kreditrisiko styres gjennom følgende styringsdokumenter:

- Kreditstrategi
- Kreditthåndbok med kredittpolicy
- Bevilgningsfullmakter
- Etiske retningslinjer og habilitetsregler.

Kreditstrategien fastsettes av styret, og beskriver bankens risikovillighet samt målene for kredittkvalitet, konsentrasjonsrisiko og vekst. Kreditstrategien skal reflektere et langsiktig perspektiv ved at det tas hensyn til sykliske aspekter. Dette dokumentet er basert på bankens strategiplan og revurderes årlig.

Kreditthåndboken beskriver kreditprosessen, med retningslinjer for kredittgivning, kredittendring og kreditoppfølging. Dokumentet inneholder også retningslinjer for tap/mislighold og retningslinjer for depotkontroller.

Bevilningsreglementet fastsetter prinsippene for kreditbeslutninger og tildeling av kreditfullmakter, og beskriver beslutningsstrukturen. Alle bevilningsrammer er personlige. Administrerende banksjef behandler større kreditsaker etter behandling i tilknyttede rådgivende organer, henholdsvis kreditutvalg bedrift (KUB) og kreditutvalg privat (KUP). Bevilningsrammene er differensiert etter kreditrisiko (risikoklasser) og stillingsnivå.

Etiske retningslinjer og habilitetsregler fastsetter retningslinjer og regler for hvordan medarbeidere i organisasjonen skal opptre i ulike situasjoner.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er den viktigste forutsetning for at banken skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er ledernes ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har eller utvikler den nødvendige kredittkompetansen.

Søgne og Greipstad Sparebank opererer med scoringssystem levert av SSF (Sparebanken Sør med samarbeidsbanker) i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i til sammen 11 klasser som kan grupperes i følgende hovedgrupper; lav, middels og høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kreditrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses. Banken har vedtatt at største engasjement i gruppe ikke skal overstige 22 % av ansvarlig kapital, mens loven tillater inntil 25 %. Ved årsskiftet hadde banken en totaleksponering av store engasjement på 81,1 % av ansvarlig kapital, mot et måltall på inntil 100 %.

I tillegg styres kreditrisiko gjennom følgende rapportering i måltallsrapport og risikorapport:

- Begrenset vekstmål på PM/BM,
- Begrenset nivå av andel BM, og næringer.
- Måltall mislighold over 90 dager
- Måltall tap i % av utlån,
- Måltall største enkeltkunde
- Volumutvikling lån inkl. Verd boligkreditt
- Volumutvikling risikoklasser (Lav, middels, høy) pr mnd. for PM, BM og Verd boligkreditt
- Utlånskonsentrasjon geografifordelt
- Utlånskonsentrasjon næringsfordelt
- Utvikling av underdekning og overtrekk/restanse
- Rapportering i henhold til retningslinjer for forsvarlig boligfinansiering.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kreditrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer. Styret mottar kvartalsvis analyse og oversikt over beholdningen og alle nykjøp.

4.1.2 Verd Boligkreditt AS

Banken har, sammen med 8 andre sparebanker, etablert boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS hvorav banken har en eierandel på 5 %. Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Banken har pr 31.12. en portefølje på 400 Mill. kroner til Verd, noe som er en økning på 28 Mill. kroner i løpet av året. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

4.1.3 Kredittekspionering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

4.1.3.1 Engasjement fordelt på risikotype:

Pr 31.12.2015	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Ind. Nedskrivninger	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.203.787	76.637	255.600	-	2.536.024	73 %
Middels Risiko (E-G)	635.427	18.511	24.756	-	678.694	20 %
Høy Risiko (H-K)	238.242	14.026	3.796	-1.956	254.108	7 %
SUM	3.077.456	109.174	284.152	-1.956	3.468.826	100 %

Pr 31.12.2014	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Ind. Nedskrivninger	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.019.582	73.743	236.124	-	2.329.449	67 %
Middels Risiko (E-G)	602.980	18.493	15.507	-	636.980	18 %
Høy Risiko (H-K)	254.865	24.455	2.019	-1.892	279.447	8 %
SUM	2.877.427	116.691	253.650	-1.892	3.245.876	94 %

4.1.3.2 Engasjement fordelt på geografiske områder

Utlån	2015		2014	
Søgne og Songdalen	2.329.321	76 %	2.198.167	76 %
Nabokommuner	508.596	17 %	485.353	17 %
Øvrige	239.540	8 %	193.907	7 %
SUM	3.077.457	100 %	2.877.427	100 %

Garantier	2015		2014	
Søgne og Songdalen	104.480	96 %	112.448	96 %
Nabokommuner	4.146	4 %	3.743	3 %
Øvrige	548	1 %	383	0 %
SUM	109.174	100 %	116.574	100 %

4.1.3.3 Engasjement fordelt på bransjer:

Bransjer:	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering	
	2015	Gj. snitt	2015	Gj. snitt	2015	Gj. snitt
Primærnæring	43.546	39.052	3.603	3.571	8.037	7.171
Industri og bergverk	14.456	13.002	0	0	1.814	1.827
Utvikling av byggeprosjekter	134.724	134.995	18.872	21.036	1.150	1.150
Bygge- og anleggsvirksomhet	137.361	116.121	8.467	7.724	24.728	23.364
Handel transport overnatting	48.966	54.510	5.458	5.917	15.425	16.164
Eiendomsdrift	255.462	242.493	24.520	25.315	3.711	2.625
Tjenesteytende virksomhet	89.865	89.775	750	2.095	5.401	4.512
Sum næring	724.380	689.946	61.670	65.657	60.266	56.811
Personmarked	2.353.075	2.287.495	47.504	47.276	223.887	212.091
Sum engasjement	3.077.455	2.977.441	109.174	112.933	284.153	268.902

*Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp + utgående beløp delt på to.

4.1.3.4 Gjenstående løpetid for engasjementene:

	Uten	Under	3-12	1-5	Over	Totalt
Engasjementstype:	forfall	3 mnd.	mnd.	år	5 år	
Utlån til kunder		24.807	73.619	816.198	2.162.832	3.077.456
Garantier	0	16.812	21.877	10.445	60.040	109.174
Ubenyttet bevilgning	284.152	0	0	0	0	284.152
Totalengasjement	284.152	41.619	95.496	826.643	2.222.872	3.470.782

4.1.4 Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder er vurdert til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, vurderes som ubetydelige og inntektsføres direkte. Alle engasjementer blir fulgt opp ved daglig/ukentlig/månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekslister. Tapsutsatte engasjement og misligholdt lån vurderes fortløpende og minimum kvartalsvis.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrek på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterete tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring.

Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtakelse av sikkerheter.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Av objektive bevis for verdifall benyttes andel høyrisikokunder PM og BM og andel misligholdte lån. Grunnavsetning for gruppenedskrivningene vurderes ut fra makroøkonomiske forhold og lokale forhold. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

4.1.5 Kredit og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

4.1.5.1 *Misligholdte engasjement og øvrige tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:*

Bransjer:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte	Spes. nedskr
Primærnæring	0	0	0
Industri og bergverk	0	0	0
Utvikling av byggeprosjekter	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	1	0	0
Handel, transport, overnatting	350	0	100
Eiendomsdrift	0	9.540	1.000
Tjenesteytende virksomhet	2	0	0
Sum næring	353	9.540	1.100
Personmarked	5.648	37	856
Sum engasjement	6.001	9.577	1.956

4.1.5.2 Misligholdte og tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område

Geografisk område:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte
Søgne og Songdalen m/nabokommuner	5.922	9.577
Øvrige kommuner	79	0
SUM	6.001	9.577

4.1.5.3 Utviklingen i individuelle nedskrivninger:

Individuelle nedskrivninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	1.892	0	1.892
- Konstaterte tap i perioden	-769	0	-769
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-52	0	-52
+ Økning i nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	220		220
+ Nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere ikke er foretatt ind. nedskrivninger	0	0	0
+ Periodens endring i amortiseringer	654	0	654
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	1.956	0	1.956

4.1.5.4 Utviklingen i gruppnedskrivninger:

Guppedeskrevninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Gruppnedskrevninger 01.01.	6.600	0	6.600
+/- Periodens endring i gruppnedskrevninger	160	0	160
Sum gruppnedskrevninger 31.12.	6.760	0	6.760

4.1.5.5 Resultatførte tap i regnskapet:

Netto resultatførte tap:	Utlån	Garantier	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrevninger	64	0	64
+ Periodens endring i gruppnedskrevninger	160	0	160
+ Konstaterte tap på engasjementer som tidligere er nedskrevet	769	0	769
+ Konstaterte tap på engasjementer som tidligere ikke er nedskrevet	113	0	113
+ Endring amortisering mv.	156	0	156
- Inngått på tidligere konstaterte tap	-197	0	-197
Sum tap på utlån og garantier	1.065	0	1.065

4.1.6 Bruk av ratingbyråer

Søgne og Greipstad Sparebank anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

4.1.7 Sikkerheter

Ved fastsettelse av kapitalkravet benyttes pant i bolig og fritidsbolig, der forsvarlig verdigrunnlag fastsettes ut fra sikkerhetens markedsverdi.

Av bankens brutto utlån på 3.077 mill. kr har 3.000 mill. kr pant i bolig og 2.324 mill. kr tilfredsstiller gjeldende regelverk med vektning 35 %. (boligverdi innenfor 80 % eller fritidsbolig innenfor 60 %)

4.1.8 Motpartsrisiko for derivater

Andelen fastrentelån på 113,7 mill. med opprinnelig løpetid på 5 år er sikret med rentebytteavtaler til flytende rente inngått med DNB Markets. Gjenstående vektet gjennomsnittlig løpetid er 3 år. For øvrig har banken ingen renteswapavtaler eller sikringsforretninger.

4.2 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

4.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter;

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styre fastsetter retningslinjer gjennom strategidokumentet «Risikostyring og internkontroll inkludert operasjonell risiko». Dokumentet revideres årlig.

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid i henhold til internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko, og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om status på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

5 ØKONOMISK KAPITAL – TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital banken trenger for å dekke den faktiske risikoen banken har pådratt seg. Ved kapitalberegnning benytter banken standardmetoden for beregning av kreditt - og markedsrisiko, mens vi benytter basismetoden for beregning av operasjonell risiko.

Banken har valgt å basere sin ICAAP på resultatene av beregningen av minimumskravet til kapital i Pilar 1 for de risikoene som der dekkes, samt i tillegg evaluere andre risikoformer separat og legge dette til Pilar 1 kravet. Det har ikke vært ansett som nødvendig å sette av tilleggskapital for operasjonell risiko utover basismetoden på 15 % av gjennomsnittlig inntekt siste tre år. Modellen som benyttes for beregning av ICAAP blir dermed en restrisikomodell der konsentrasjonsrisiko, herunder bransjerisiko og store engasjement, samt renterisiko, kreditspreadrisiko og likviditetsrisiko vurderes særskilt.

Det er også viktig å ta med seg at den faktiske risikoen styres gjennom rammer, policyer og intern kontroll. Uventede tap skal kunne dekkes av den økonomiske kapitalen. Banken anser at grunnlaget for diversifiseringseffekter mellom risikoene er lav eller fraværende og er derfor ikke benyttet. Risikoanalysen har

som mål å definere bankens risiko og behov for tilleggskapital som går utover det som allerede er tatt hensyn til i minimumskravene i pilar I. Herunder tillegg for operasjonell risiko etter basismetoden.

Nedenfor beskrives de ulike risikoer som er vurdert som aktuelle for banken ved beregningen av tilleggskapital. Disse er ordnet tilsvarende den sammenligningstabell som fremkommer i Finanstilsynets rundskriv 9/2015.

Bankens risiko- og kapitalvurdering skiller mellom følgende to hovedelementer når pilar 2-tillegget skal fastsettes:

- Kapitalbehov for iboende risikoer basert på et risikonivå sett på 12 måneders sikt. Dette behovet vil bli vurdert uavhengig av bufferkravene i pilar 1.
- Kapitalbehov sett i et framoverskuende perspektiv som følger av en stressituasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag, der bevaringsbufferen (2,5%) i pilar 1 ikke er tilstrekkelig. Banken foretar en stressituasjon over 3 år.

5.2 Kreditrisiko

5.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av kreditrisiko er beskrevet under punkt 4.1.1. Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapir-beholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Kapitalbehov for konsentrasjonsrisiko i kreditrisikoen vurderes i forhold til:

- Konsentrasjon mot enkeltkunder (Store engasjement)
- Konsentrasjon på næring (bransjefordeling)
- Bedriftsmarkedsekspansjon utenfor foretakets geografiske kjerneområde

Det utføres beregninger med utgangspunkt i en normalportefølje og avsettes kapital ut fra bankens eventuelle overvekt.

5.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

5.3.1 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i bankens Likviditetsstrategi med beredskapsplaner. Dokumentet fastsettes av styret, og beskriver bankens mål og rammer for likviditetsvirksomheten. Dokumentet er basert på bankens Strategiplan og revurderes årlig.

Strategien setter rammer for likviditetsrisiko gjennom mål for innskuddsdekning, likviditetsindikator 1 og 2, LCR (Liquidity Coverage Ratio), NSFR (Net stable funding ratio), netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, andel overførte lån til Verd boligkreditt, størrelse på udisponerte trekkrettigheter og strukturell likviditet.

Likviditetsrisiko styres etter overstående og andre parametere, hvor likviditetsindikator, og innskuddsdekning er blant de vesentligste. Likviditetsindikatorene måler forholdet mellom bankens stabile finansiering og bankens illikvide eiendeler, mens innskuddsdekningen viser bankens innskudd i forhold til utlån.

Søgne og Greipstad Sparebank skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom kundeinnskudd og bankens egenkapital. Det søkes å oppnå en innskudsstruktur med mange mindre innskudd for ikke å gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger meget stor vekt på at likviditetsrisikoen skal være lav.

5.3.2 Bankens funding og likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekninger, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2015 på 84,8 %. Detter er en liten nedgang fra 85,3 % pr 31.12.2014. Banken har ubenyttede trekkrettigheter på 80 mill. kroner i DNB.

Banken har følgende gjeld og forfallstruktur til kreditteinstitusjoner, Kreditforeningen for Sparebanker (Kfs) og obligasjoner:

5.3.2.1 Forfallsstruktur på banken innlån

Forfallsstruktur	2016	2017	2018	Totalt
KFS	0	25	100	125
Obligasjonslån	255	100	50	405
Gjeld til kreditinstitusjoner	40	155	0	195
Sum	295	280	150	725

Banken har i 2015 overført lån og kreditter til Verd Boligkreditt AS. Samlet portefølje ved nyttår var på 400 mill. kroner mot 372 mill. kroner forrige år. Økt overføring av portefølje vil kunne gi banken ytterligere likviditet. Som en likviditetsbuffer så har banken til enhver tid en portefølje av lån klar til overføring til Verd Boligkreditt.

Det er fastsatt likviditetskrav (LCR-beregning) i forskrift og banken vil løpende justere sin likviditets-portefølje for å tilfredsstille gjeldende LCR krav. Bankens målsetting er å ha en LCR som er minimum 10 %-poeng over gjeldende minimumskrav. Bankens LCR er følgende pr 31.12.

5.3.2.2 LCR utvikling

Kortsiktig likviditetsrisiko	2015	2014
LCR	68	66

Banken hadde en målsetting om en LCR på 70 % ved nyttår og fikk dermed en LCR litt under gjeldende måltall. Hovedårsaken til avviket var et innlån som hadde forfall i januar 2016.

Det utføres stresstester kvartalsvis der banken beregner overlevelsesevne/strukturell likviditet i bankens styringsmål. Banken anser også løpende beregning og rapportering av LCR og NSFR som stresstester av bankens likviditet.

Kapitalbehovet er fastsatt ut fra en stress-situasjon der bankens fundingkostnader som forfaller innen 12 mnd. økes med 1 %, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov. Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

5.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

5.4.1 Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i vedtatte rammer i bankens markedsrisikostrategi vedtatt av styrer. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen svært begrenset, med bakgrunn i følgende momenter:

- Bankens har i hovedsak innskudd og utlån med flytende rente.
- Bankens transaksjoner og beholdning av utenlandsk valuta er ubetydelig.
- Bankens eksponering i aksjemarkedet er lav.

5.4.2 Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler eller som anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes som portefølje etter laveste verdiprinsipp. Anleggsmidlene nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbıgående. Banken har følgende aksjer og andeler pr 31.12.2015:

Aksjer og andeler pr 31.12:	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje	8.181	6.653	8.301
Anleggsportefølje	26.475	26.475	33.265
SUM aksjer og andeler	34.656	33.128	41.566
Netto realiserte gevinst / (tap)		4.179	
Netto urealiserte gevinst / (tap)		8.438	

For kursrisiko knyttet til verdipapirer er det etablert overordnede rammer knyttet til samlet eksponering samt rammer for omløpsporteføljen.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens beholdning (ikke strategiske/anleggsaksjer) på 30% av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.4.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Banken tar på seg renterisiko gjennom ordinære bankaktiviteter (innlån og utlån) og gjennom aktivt å ta markedsposisjoner. I tillegg har banken beholdninger av obligasjoner/sertifikater hovedsakelig for å oppfylle bankens likviditetskrav. I rentestyringen er banken seg bevisst at ulike løpetider kan utvikle seg ulikt. Bankens innlån i obligasjonsmarkedet er

obligasjonsinnlån med løpende rente. Renterisikoen knyttet til bankens fastrenteutlån til kunder er redusert ved at det er inngått rentebytteavtaler.

Banken har vedtatt rammer for den totale renterisikoen samt rammer for bankens obligasjonsportefølje, og portefølje av fastrentelån og fastrenteinnskudd.

Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallellforskyvninger over hele rentekurven, tilleggskapital avsettes i forhold til denne beregningen.

5.4.4 Valutarisiko

Bankens valutabeholdning er knyttet til kunders kjøp og salg av reisevaluta, og beholdningen er dermed lav.

Bankens kapital vurderes ut fra en stress-situasjon ved 10 % valutatap på eksisterende valutabeholdning.

5.4.5 Kredittspreadrisiko

Banken er utsatt for kredittspreadrisiko. Dette er risikoen for tap som følge av endringer i kredittspreader på rentebærende verdipapirer på bankens balanse. Bankens metode for overvåking av denne risikoen er basert på modell utviklet av Finanstilsynet, og estimerer endring i verdi på rentepapirer, hensyntatt rating og løpetid. For en nærmere beskrivelse av metoden, se Finanstilsynets «Modul for markedsrisiko».

Bankens tilleggskapital for kredittspreadrisiko er beregnet ut fra Finanstilsynets tabell for spreadutganger ut fra definerte risikoklasser på obligasjonene.

5.4.6 Eiendomsprisrisiko

Denne risikotypen kan defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper (ofte er eiendomsmassen skilt ut i egne datterselskaper). Eiendomspris risiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kreditrisiko og konsentrasjonsrisiko.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens eiendomsportefølje på 30% av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.5 Andre risikoformer.

Banken er eksponert mot andre vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

5.5.1 Forsikringsrisiko:

Forsikringsrisiko kan defineres som risiko for svingninger i inntjening og resultater som følge av feilprising og uforutsette driftskostnader.

5.5.2 Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser for ytelsespensjon kan være vesentlig høyere en det som er innbetalt på pensjonsordningen.

5.5.3 Forretningsrisiko:

Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeadferd.

5.5.4 Strategisk risiko:

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslatte langsigte strategiske avgjørelser, endringer i lover og regler, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

5.5.5 Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

5.5.6 Systemrisiko

Systemrisiko er risiko for at en ustabil finansiell situasjon blir så omfattende at det fører til en systemsvekkelse hvor økonomisk vekst og velferd blir alvorlig skadelidende.

5.5.7 Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging

Ved vurdering av overdreven gjeldsoppbygging vil uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) benyttes som en indikator.

6 OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del av bankens arbeid med internkontrollen. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlag for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Etter styrets oppfatning har Søgne og Greipstad Sparebanks oppnådde resultater vist at den er konkurransedyktig og har evne til lønnsomhet. Gjennomført kundeundersøkelse viser en høy kundetilfredshet og banken får positive tilbakemeldinger fra kundene generelt. Dette gir en trygghet for at banken evner å betjene kundene på et tilfredsstillende servicenivå.

Gjennom bankens ICAAP-prosess har banken beregnet følgende kapitalbehovet og overdekning i henhold til Pilar 1 og Pilar 2.

6.1.1.1 Kapitalbehov pilar 1 og pilar 2

Type ansvarlig kapital	Beløp
Sum ansvarlig kapital	370.514
- Nødvendig kapital Pilar 1	-154.535
"Bufferkapital"	215.979
- Pilar 2 tillegg	-47.913
Overdekning	168.066

Bankens kapitalkrav i % av beregningsgrunnlaget utgjør 10,5 %.

Bankens totale kapitalbehov inklusiv gjeldende bufferkrav og pilar 2 tillegg kan settes opp i følgende oversikt (jf CRD IV)

6.1.1.2 Totale kapitalbehov inkl. pilar 2 tillegg.

Kapitalkrav og bufferkrav	Sats	2015
Beregningssgrunnlag kapitalkrav		1.931.683
Kapitalkrav ren kjernekapital	4,50 %	86.926
Bevaringsbuffer	2,50 %	48.292
Systemrisikobuffer	3,00 %	57.950
Motsyklisk buffer	1,00 %	19.317
Sum kapitalkrav ren kjernekapital	11,00 %	212.485
Hybridkapital	1,50 %	28.975
Tilleggskapital	2,00 %	38.634
Sum kapitalkrav	14,50 %	280.094
Bankens beregnede Pilar 2 tillegg.	2,5 %	47.913
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2 tillegg:	17 %	328.007
Ren kjernekapital / ansv. kapital		370.514
Kapitalbuffer mot totale kapitalkrav inkl. pilar 2		42.507

Banken har en solid kapitalbuffer mot gjeldende kapitalkrav inklusiv bankens pilar 2 tillegg. 1 % av beregningsgrunnlaget utgjør kapitalkravet 17 %. Motsyklisk buffer er varslet å øke med 0,5 % fra 01.07.2016 og det totale kapitalkravet vil dermed for banken øke til 17,5 % i løpet av 2016.

Bankens kapitalplan er en målsetting om en kapitaldekning på 18 % med økning til 19 % fra og med 31.12.2016.

Søgne og Greipstad Sparebank har ved nyttår en kapitaldekning på 19,18 % og oppfyller dermed interne og eksterne kapitalkrav med god margin.